

позиції щодо власного життя та власної безпеки, накопичення ними знань та навичок безпечної поведінки вдома, на вулиці, у дитячому садку тощо. Слушні та вчасні поради дорослих спрямовані на допомогу дитині зберегти своє життя, зміцнити здоров'я, усвідомити, що грати можна не скрізь і що деякі заборони та правила – не примхи, а життєва необхідність [1, 2].

В організації навчально-виховної роботи дитячого саду з питань безпеки життєдіяльності дошкільників визначені такі основні напрямки:

- робота не повинна обмежуватися засвоєнням норм та правил;
- дітей необхідно навчати обачності, навичок орієнтування і швидкої реакції в екстремальних ситуаціях;
- максимального ефекту можна досягти, якщо буде прослідковуватися єдина стратегічна лінія у діяльності педагогічного, дитячого та батьківського колективів;
- враховування принципових аспектів роботи з дітьми, які суттєво відрізняються від аналогічної роботи з дорослими (розповіді, бесіди, відеофільми про наслідки пожеж, повеней, інших небезпек тощо).

Перевага у роботі вихователів надається цікавим довірливим бесідам, розмовам, моделюванню та аналізу певних ситуацій, релаксаційним паузам, етюдам з психогімнастики, дидактичним та сюжетно-рольовим іграм [1, 3]. Також максимально використовується наочність (ілюстрації, альбоми, картини, відеофільми тощо); цільові прогулянки, екскурсії, вечори розваг, спеціальні дні або тижні безпеки, до участі в яких обов'язково залучаються медики, батьки та інші спеціалісти.

Слід зазначити, що знайомлячи дітей з небезпечними чинниками довкілля, не можна викликати у них тривогу, страх, неспокій. Головне правило для вихователів і батьків не лякати малих можливою небезпекою, а виховувати розумну обережність, прищеплювати навички правильних дій.

Література

1. Бойко О.В. Становлення та розвиток поняття "здоровий спосіб життя" // Морально-духовний розвиток особистості в сучасних умовах: Зб. наук. праць. Книга I. – К., 2000. – С. 117–124.
2. Гріневич І.І. Сутність здорового способу життя: історично-педагогічний аналіз проблеми // Наукові записки. Психолого-педагогічні науки. – Ніжин, 2001. – № 1. – С. 92-99.
3. Кравчук О.В. Нетрадиційні методи й системи оздоровлення. Навчальний посібник. – Кіровоград, РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка. – 2002. – 196 с.
4. Язловецька О.В., Язловецький В.С. Про здоров'я. – Кіровоград, РВЦ КДПУ ім. В.Винниченка, 2000. – 212 с.
5. Закон України "Про дошкільну освіту" із змінами і доповненнями, внесеними від 28 грудня 2014 року N 76-VIII. – [електронний ресурс] http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012628.html

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Онінко В.В.
Полтава, Україна

Вища професійна школа сьогодні, спираючись на наукові знання і людський капітал, має забезпечити умови для розвитку ефективної системи взаємодії освіти з ринком праці, чому значною мірою сприяє модернізація української освіти, а саме – впровадження у навчальний процес природничого факультету педагогічного університету компетентнісного підходу та введення дворівневої системи підготовки, що забезпечить можливість переходу до практико-орієнтованого професійного навчання та дозволить вирішити завдання, пов'язані з формуванням у майбутніх фахівців творчості, навичок постановки і вирішення проблем, які виникають у процесі професійного становлення. До теперішнього часу в публікаціях ряду зарубіжних і вітчизняних авторів концептуальні координати компетентнісного підходу позначені досить чітко, заявлена і головна його інтенція – посилити практичну орієнтацію освіти, вийшовши за межі обмежень «зунівського» освітнього простору. Аналіз публікацій засвідчує, що настає новий етап: компетентнісний підхід переходить зі стадії самовизначення в стадію самореалізації, коли розроблені в його рамках загальні принципи та методологічні установки мають підтвердити себе у прикладних розробках. При успішному запровадженні компетентнісного підходу замість формування знань, умінь, навичок та контролю рівня їх засвоєння (а з цього традиційно робляться висновки про якість освіти) потрібно

буде формувати й оцінювати принципово відмінні компетентності випускників вишів [4]. В. Богословський зазначає [44], що «відображення результатів освіти в термінах компетенцій сприяє формуванню студентоцентрованої спрямованості освітнього процесу, коли акцент зі змісту («що викладають») переноситься на результат («якими компетенціями володіє студент, що він буде знати і готовий робити»). Викладач і студент стають рівноправними суб'єктами – зі спільною освітньою метою, хоча і з різними завданнями і відповідальністю».

Майбутні вчителі повинні володіти компетенціями самостійно вдосконалювати свої знання, поєднувати практичну роботу з теоретичною, оволодівати навичками дослідника. У процесі виконання навчально-дослідницької роботи студенти не лише набувають знання, але й знайомляться з раціональними шляхами їх отримання, вчать фіксувати та систематизувати в діяльності учнів типові помилки, знайомляться з принципами складання лабораторних робіт у ході їх виконання, оволодівають такими загальнонавчальними вміннями, як робота з додатковою довідковою літературою. Тут значну роль відіграють індивідуальні науково-дослідні завдання (ІНДЗ), які базуються на практичному дослідженні різних видів навчальної діяльності учнів у профільній школі. Студент має змогу застосовувати одержані ним знання, виявити свою спроможність робити власні узагальнення та самостійні висновки.

Отже, узагальнені критерії ефективності компетентнісного підходу в підготовці майбутнього вчителя природничих дисциплін до роботи у профільній школі можна сформулювати на основі того, що фахівець уміє:

- приймати відповідальні рішення і реалізувати їх на практиці;
- безперервно реконструювати власну діяльність і проводити її обґрунтування;
- швидко і точно формулювати завдання у проблемних ситуаціях;
- передбачати можливі результати від того чи іншого способу вирішення поточних завдань;
- оперативно порівнювати реальні і цільові результати;
- створювати освітні послуги високої якості.

Компетентність студентів необхідно формувати у процесі навчання не тільки спеціальних, але й усіх загальноосвітніх дисциплін. Відповідно до концепції багаторівневої підготовки фахівців, саме дисциплінам природничо-наукового і загальнопрофесійного циклів відводиться провідна роль у забезпеченні фундаментальної освіти майбутніх учителів природничих дисциплін. При цьому необхідно враховувати, що опанування кожної загальнонаукової дисципліни покликане сприяти вивченню спеціальних дисциплін і подальшій професійній діяльності випускників. Таким чином, дисципліни природничо-наукового циклу мають відповідати вимогам фундаментальності та професійної спрямованості. Ці вимоги взаємно не суперечливі, а сприяють загальній освіченості студентів та їхній професійній підготовці до роботи у профільній школі. Комплекси завдань з усіх дисциплін мають містити цілі, формулювання яких є професійно значущим для студентів відповідного напрямку підготовки, ці завдання мають стосуватися об'єктів їхньої майбутньої професійної діяльності.

Формування компетентності відбувається протягом усього життя людини в міру накопичення особистістю соціального та професійного досвіду. З практичної точки зору людина, що займається тривалий час певною професійною діяльністю, мусить мати високий рівень компетентності в певному колі питань завдяки накопиченим знанням і досвідові, та може не мати такого ж рівня в інших питаннях у рамках педагогічної професії. Коли ми говоримо про професійну підготовку вчителя до роботи у профільній школі, неможливо заздалегідь визначити вузьке коло завдань, які доведеться йому розв'язувати. Державними освітніми стандартами обумовлюється перелік позицій, з яких молодий фахівець має бути компетентним. Для характеристики результатів і якостей різних процесів і явищ, пов'язаних з професійною підготовкою, дослідниками вводиться поняття «рівень», яке використовується багатоаспектно, наприклад, «рівень інтелекту», «рівень системності знань», «рівень алгоритмічної культури», «рівень сформованості навички», «рівень навченості», «рівень засвоєння», «рівень пізнавальної діяльності» та ін. У традиційних способах оцінки домінує «знання», а не діяльнісна складова. При цьому оцінка, отримана випускником у результаті тестів, заліків, іспитів та інших академічних процедур, не виявляє, наскільки компетентним він буде в реальному соціальному житті і професійній діяльності.

Для нашого дослідження також важливим є те, що серед педагогів-практиків сьогодення існує думка про те, що природничонаукові предмети мають обслуговувати лише фахівців відповідного профілю, що призводить до недооцінки окремими викладачами їх значення у розвитку особистості і дозволяє сприймати таку інформацію як суттєве спрощення навчальних курсів.

Внаслідок такого підходу більшість випускників не можуть відрізнити знання від віри, не розрізняють ступеня вірогідності фактів, явищ, не вміють моделювати та передбачувати події, оцінювати обставини життя. В. Сухомлинський переконував [483], що знання з кожного предмета несуть у собі виховний потенціал для становлення, формування живого, творчого розуму. Власне такі предмети, біологія, хімія, географія створюють потрібні можливості для становлення цілісного наукового образу світу, адже методи і форми їх інтегрованого вивчення дають змогу формувати навички та прийоми раціонального мислення, а впровадження навчального експерименту сприяє реалізації діяльнісного підходу, що створює підґрунтя до формування інтелектуальних умінь старшокласників у профільній школі.

Перелік та аналіз методологічних вимог до вчителя профільної школи можна поповнювати й поглиблювати, проте зрозумілим є те, що одним із ключових моментів успіху профільного навчання є забезпечення закладу компетентними, висококваліфікованими кадрами. Школа орієнтується на високий кваліфікаційний рівень учителів, які викладають у профільних класах, а отже – майбутні вчителі мають отримати ґрунтовну підготовку, яка дозволяє працювати у цих класах.

Отже, провідною концептуальною основою професійної підготовки майбутніх учителів природничих дисциплін до роботи у профільній школі доцільно визначити компетентісний підхід, який дозволяє вирішити завдання»: посилення практичної зорієнтованості професійної освіти на якісного і компетентного в ринкових умовах фахівця; поетапного формування педагогічних компетенцій студентів у процесі вивчення всіх циклів навчальних дисциплін; пропозиції освітніх технологій такого формування і методик оцінки його результатів.

Література

1. Азбукина Е. Ю. Рефлексивная деятельность педагога как фактор повышения качества образования [Электронный ресурс] / Е. Ю. Азбукина. – Режим доступа : <http://www.tspu.edu.ru/ebooks/azbukina/>
2. Богословский В. Принципы проектирования оценочных средств для реализации образовательных программ ВПО: компетентностный подход / В. Богословский, Е. Караваева, А. Шехонин // Высшее образование в России. – 2007. – № 10. – С. 3–11.
3. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. / В. О. Сухомлинський ; ред. кол.: О. Г. Дзевєрін (голова) та ін. – К., 1977. – Т. 3. – С. 7–98.
Т. II : Способности. – 1960. – 304 с. Т. I : Характер. – 1957. – 264 с.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО АГРОНОМА

Опара М. М.

Полтава, Україна

Сучасному керівнику сільськогосподарського підприємства потрібен спеціаліст, який готовий не тільки працювати в умовах новітніх технологій, високопродуктивної техніки, а й вміти науково-обґрунтовано застосовувати на практиці набуті знання, вірно орієнтуватися інколи в неординарних ситуаціях, що можуть виникати в аграрній сфері.

Виходячи з цього, навчальний процес повинен бути тісно пов'язаний з виробництвом. Якраз на це він спрямований у Полтавській державній аграрній академії. Тут функціонують філіали академії на базі приватного підприємства «Агроєкологія» Шишацького району, очолюваного Героєм Соціалістичної Праці, Героєм України С.С. Антонцем та в ТОВ «Агрофірма «Маяк» Котелевського району (виконавчий директор Герой України Т.М. Корост), випускниками Полтавського сільськогосподарського інституту, численні філії кафедр на виробництві.

Розвитку ініціативи та творчості майбутнього агронома сприяє пошук нових методів проведення навчальних занять для студентів – лекцій, лабораторних та практичних занять. Особливо це важливо при вивченні таких фундаментальних дисциплін як «Землеробство», «Агрохімія», «Рослинництво», «Управління живленням рослин».

Важливе значення в проведенні лекційних занять має використання мультимедійної техніки, що дає можливість більш наглядно показувати будову ґрунту, рослин, процеси, технології та інше.

Кожне заняття, особливо лекційне, необхідно розпочинати з інформації, що викликає зацікавленість та інтерес у студентів.

Особлива увага на факультеті агротехнологій та екології приділяється підготовці магістрів, з яких у майбутньому формується, в основному, науково-педагогічний потенціал академії. Для них читаються проблемні лекції, як-то: «Шляхи збереження полтавських чорноземів», «Досвід ведення органічного землеробства в ПП «Агроєкологія» Шишацького району», «Ресурсо- і енергозберігаючі технології в рослинництві», «Шляхи підвищення ефективності рослинництва», «Роль лісосмуг у